

Kupuje v květnu 1919 od žalobců vilu zavázal se žalovaný, že dodá jim brilantový prsten s briliantem ve váze 1 karatu a v ceně 3.000 Kč. Ježto žalovaný závazku tomu nedostál, domáhali se žalobci v roce 1922 dodání prstenu žalobou, již p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, vzav za prokázáno, že prsten nebyl částí kupní ceny, nýbrž že šlo o slib darovací, při čemž nebylo dbáno formy notářského spisu. O d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl, zjistiv, že prsten byl součástí kupní ceny a vyvodiv povinnost žalovaného z předpisu Šu 1062 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Žalovaný byl uznán povinným, aby žalobcům dodal prsten s briliantem ve váze 1 karatu v ceně 3000 Kč. Poklesla-li cena briliantu od r. 1919, dodá žalovaný nicméně prsten s briliantem 1 karat vážícím, ale, má-li mít cenu 3000 Kč, bude jeho starostí, aby měl takovou kvalitu a čistotu, by cena jeho nicméně se rovnala 3000 Kč. Tím nebude žalovaný nikterak zkrácen, ani žalobci nebudou obohaceni, neboť dodá předmět téže ceny, jaká byla ujednána. O nějakém víceplnění nelze mluvit, tím méně pak o nějakém rozporu se spisy, neboť žalovaný odsouzen k plnění, o jaké žalováno, s vyloučením vlastností, které nebyly prokázány.

Čís. 2323.

Přemrštěnost ceny, za niž obchodník zboží koupil, není důvodem zrušení smlouvy.

(Rozh. ze dne 27. února 1923, Rv I 994 22.)

Žalující firma koupila v březnu 1920 od žalované sud šřavelové soli po 60 Kč za 1 kg a v dubnu 1920 sud šřavelové kyseliny po 75 Kč za 1 kg. Kupní cena byla zaplacená. Žalobu o zrušení smlouvy pro přemrštěnost kupní ceny a o vrácení kupní ceny o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d u v o d u: Názor prvního soudu, že žalobkyni nebylo neznámo, že obchody se žalovanou měly ráz předražování, jest korespondencí stran úplně potvrzen. Z lístku žalované na žalobkyni ze dne 12. prosince 1919, 30. ledna a 24. února 1920 a z dopisu ze dne 10. dubna 1920 plyne, že bylo žalobkyni oznámeno zvýšení cen soli šřavelové z 15 až na 60 Kč, a kyseliny šřavelové z 26 Kč až na 75 Kč. Nicméně objednala dne 8. března 1920 sůl šřavelovou po 60 Kč za 1 kg, a 12. dubna 1920 kyselinu šřavelovou po 75 Kč za 1 kg. Sůl šřavelovou zaplatila teprve v dubnu 1920. Ačkoliv žalobkyně v dopisech ze dne 28. května a 31. května 1920 uplatňovala, že cena zboží jest lichvářská, zaplatila dle dopisu ze dne 19. června 1920 po zažalování i kyselinu šřavelovou. Právem usoudila první stolice z toho, že žalobkyni bylo oznámeno trojnásobné až čtyřnásobné zvýšení původních cen, a že jí jako obchodníci s chemikáliemi musely býti známy poměry tržní a ceny, za jaké zboží přijde, poněvadž s cenami těmito musila při koupi a prodeji počítati, že, i kdyby cena zboží byla bývala lichvářská,

žalobkyni při nákupu zboží to nebylo neznámo. Na to lze usuzovati z té okolnosti, že žalobkyně zaplatila i kyselinu šťavelovou, ačkoliv před tím vytýkala žalované, že cena jest lichvářská. I kdyby se mělo za to, že smlouvy s žalovanou firmou uzavřené následkem své zdánlivé lichvářské povahy jsou dle Šu 879 obč. zák. neplatny, nemůže žalobkyně žádati za vrácení toho, co bylo zapláceno, poněvadž platila, ačkoliv jí byla známa udánlivá zmatečnost uzavřených kupních smluv. Nelze tudíž spatřovati vadnost řízení v tom, že nebyly připuštěny důkazy o té okolnosti, že žalobkyně nevěděla o lichvářském rázu smluv kupních.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Dovolatelka uvádí, že v době, kdy zboží kupovala, panovaly v cenách všech chemikálií tak překotné poměry, že ani odborník nemohl zjistiti příčiny těchto abnormalit, a že teprve speciálními studii bylo možno dospěti ke zjištění, jaké poměry působily na ceny toho kterého zboží a zda byly ceny těmito poměry odůvodněny. Odvolací soud měl prý tedy připustiti nabízené důkazy a zjistiti, zda jsou tu podklady pro domněnku, že byly cenové poměry a výrobní náklady objednaných chemikálií žalobci známy. Tyto důkazy nebyly nižšími stolicemi právem připuštěny. Žalobkyně jest protokolovanou firmou a označuje se v žalobě sama jako »továrna chemických výrobků« a není tedy jen obchodníkem, jak v dovolání uvádí, ač ani na tom by nezáleželo. Ať již je výrobcem zboží neb obchodníkem, musí býti u ní předpokládáno, že má potřebné odborné znalosti spadající do oboru její výroby a jejího obchodu, tedy i znalosti poměrů cenových a nákladů výrobních onoho zboží, které za účelem dosažení zisku k dalšímu zcizení kupuje. Lichevní zákony, vydané v době válečné a poválečné, měly za účel chrániti především spotřebitele od nemírných požadavků výrobců a obchodníků. Ten, kdo kupoval zboží, aby je se ziskem dále prodal, musil sám posouditi, zda je cena, za kterou koupil, přiměřená. Proto také ustanovoval § 2 zákona ze dne 28. května 1919, čís. 299 sb. z. a n. o lidových soudech cenových, že ten, kdo získal předměty potřeby k dalšímu zcizení, nemá nároku na vrácení přeplatku a nesmí se náhrady jeho soudně domáhati. Nemůže býti tedy přemrštěnost ceny, za kterou obchodník zboží koupil, uznána za důvod zrušení smlouvy podle Šu 879 obč. zák. S překotnými změnami v cenách zboží musil v dobách poválečných každý obchodník počítati, aniž mu však vzešly nějaké nároky v případě, když jeho kalkulace nebyla správná. Nejdeť tu o omyl ve smyslu Šu 1431 obč. zák., nýbrž o náhodu, která stihá podle Šu 1311 obč. zák. žalobkyni samu.

Čís. 2324.

Jest na dráze, odvolávající se na vyšší moc, jež prý nastala vypleněním vagonu vojskem vracejícím se za převratu z fronty, by prokázala, že učinila všemožná opatření, by tomu bylo zabráněno.

(Rozh. ze dne 27. února 1923, Rv I 1042 /22.)